Ἅπλωσε, δάσκαλε, «τὴν τῆς ἀγάπης σαγήνην» (Δημήτρης Νατσιός, δάσκαλος)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 2 Ιουνίου, 2021

«Ἐσὺ ποὺ πῆρες τὴν ἀπόφαση νὰ γίνεις δάσκαλος, ἔτσι κι ἔτσι ἔχεις δώσει, ὡς τώρα, πολλὲς ἐξετάσεις. Θυμήσου, προτοῦ ν' ἀρχίσεις τὴν δουλειά σου, νὰ κάμεις καὶ μία τελευταία ἐξέταση, ὄχι μπροστὰ σὲ ἐπιτροπὲς καὶ καθηγητές, παρὰ μονάχος, ὁλομόναχος μὲτὸν ἑαυτό σου. Ρίξε μία ματιὰ στὴν ψυχή σου καὶ κοίταξε: Καίει ἐκεῖ μέσα ἄσβηστη κι ἀσάλευτη **ἡ λαχτάρα γιὰ τὸν ἄνθρωπο**; Τότε πάει καλὰ κι εὐλογημένη ἡ ἀπόφασή σου. Ἂν ὅμως βρεῖς πὼς ὅλος ὁ πόθος σου εἶναι πότε νὰ ἐλευθερωθεῖς ἀπ' αὐτὸν καὶ συλλογίζεσαι μόνον πῶς καὶ πότε θὰ πλουτίσεις, τότε ἄλλαξε τὸ ταχύτερο ἀπόφαση, ἐν ὅσῳ εἶσαι ἀκόμη νέος, γιατί βρίσκεσαι σὲ στραβὸ δρόμο. Ὅ,τι ἐλπίζεις, δὲν θὰ σοῦ τὸ φέρει τὸ ἐπάγγελμά σου. Κι ὁ ἴδιος τὸ βλέπεις, ἡ Πολιτεία δὲν εἶναι γενναία στοὺς μισθούς της... Ἂν ὅμως ἡ ψυχή σου μοιάζει κάπως μὲ τὴν ψυχὴ τῆς Μάνας, ποὺ κι ὅταν τὸ γεννήσει τὸ παιδὶ ἐξακολουθεῖ, μὲ τὴν ἀδιάκοπη τρεμούλα καὶ λαχτάρα, ὁλοένα νὰτὸ δημιουργεῖ καὶ νὰ τὸ φτιάχνει, τότε νὰ εἶσαι βέβαιος, πὼς δὲν θὰ γκρεμισθεῖς ἀπὸ τὰ ὕψη, ποὺ ἀνέβασες τὸν ἑαυτό σου μὲ τὴν ἀπόφασή σου νὰ γίνεις δάσκαλος καὶ τὴ ζωή σου θὰ περάσεις ἀνθρωπινά... Σὰν τὴν ψυχὴ τῆς Μάνας πρέπει κι ἡ δική σου ψυχὴ νὰ εἶναι ὑπὸ ἀδιάκοπη λαχτάρα φλογισμένη. Τότε πήγαινε μὲ θάρρος μπροστά, ἀλλιῶς γύρισε πίσω, ἐπειδὴ ἡ ζωή σου θὰ εἶναι πάντα δυστυχισμένη». Τὸ ὡραῖο καὶ ρομαντικὸ αὐτὸ κείμενο ἀνήκει στὸν φιλόλογο καὶ κριτικὸ Γιάννη Ἀποστολάκη καὶ γράφτηκε πρὶν ἀπὸ 80 περίπου χρόνια. **Πανελλήνιες ἐξετάσεις σὲ λίγες ἡμέρες**. Ὁ Γολγοθὰς τῶν παιδιῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν τους τελειώνει. Συζητοῦσα πρόσφατα μὲ ἕναν ὑποψήφιο, κατασταλαγμένο παιδί, ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀκολουθήσει τὸ διδασκαλικὸ ἐπάγγελμα. Τοῦ εἶπα ὅσα τόσα χρόνια ἔμαθα καὶ διδάχτηκα.Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δασκάλου ἔχει ὅμως μία ὑψοποιὸ ἰδιαιτερότητα. Προϋποθέτει ἕνα προσόν, τὸ ὁποῖο δὲν ἀνιχνεύεται στὶς ἐξετάσεις: ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ παιδί, «ἡ ἀσάλευτη καὶ ἄσβηστη λαχτάρα γιὰ τὸν ἄνθρωπο», ὅπως σημείωνε ὁ Ἀποστολάκης.

Ἔχω γράψει κι ἄλλοτε πὼς κατ' ἀντίθεση πρὸς τοὺς ὑπολοίπους ἐργαζομένους, ποὺ δίνουν ὅ,τι ἔχουν, οἱ δάσκαλοι δίνουν (διδάσκουν) ὅ,τι εἶναι. Καὶ αὐτὸ εἶναι ποὺ μεταβάλλει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δασκάλου σὲ λειτούργημα, γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάστηκε τὸ ἄγειν ἄνθρωπο, ἡ ἀγωγή, «τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν». Ὁ **ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος** , ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσε τὴν χριστομίμητο ζωή του στὴν παιδαγωγία τῆς νεότητας, ἔγραφε: «*Τοῦτο διδασκάλου ἀρίστου, τὸ δι' ἑαυτοῦ παιδεύειν ἃ λέγει*», αὐτὸ εἶναι τὸχαρακτηριστικό τοῦ ἄριστου δασκάλου, τὸ νὰ

διαπαιδαγωγεῖ, ἐπιβεβαιώνοντας τὰ ὅσα διδάσκει μὲ τὸ **προσωπικό του παράδειγμα**. Γιὰ νὰ σημειώσει κάπου ἀλλοῦ «*καὶ ἐπὶ τὴν ἀγάπην καταφευγε συνεχῶς, συσκιάζων τὸ φορτικὸν τῶν εἰρημένων*», νὰ καταφεύγει, δηλαδή, **ὁ δάσκαλος συνεχῶς στὴν ἀγάπη, γιὰ νὰ ἐλαφρύνει τὸ φορτίο τῆς διδασκαλίας**. Καημὸ τὸ ἔχω νὰ διεξαχθεῖ κάποτε ἕνα παιδαγωγικὸ σεμινάριο μὲ θέμα συμβουλὲς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στοὺς δασκάλους. Τὰ ἁγιασμένα λόγια τους, γεμάτα ἀγάπη γιὰ τὸν πλησίον, εἶναι ἀπαγορευμένα ἀπὸ τὴν «Νέα Ἐποχὴ» τῆς Παιδείας. Ἕνα τέτοιο ὅμως σεμινάριο θὰ προκαλοῦσε τὰ εἰρωνικὰ μειδιάματα τῶν δῆθεν προοδευτικῶν. Πῶς νὰ ἀκουστοῦν λόγια σὰν τὰ παρακάτω: **«Ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ διακρίνεται καὶ ὅταν μιλάει καὶ ὅταν σιωπᾶ («*φθεγγόμενον καὶ σιγῶντα*») καὶ ὅταν τρώει καὶ ὅταν κάνει ὁτιδήποτε ἄλλο, καὶ ἀπὸ τὸ βάδισμά του καὶ ἀπὸ τὸ βλέμμα του καὶ ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή του καὶ ἀπὸ ὅλα γενικά»**. Τὰ μάτια τῶν μαθητῶν στρέφονται ἄγρυπνα πάνω μας καὶ ἢ μιμοῦνται ἢ ἀπωθοῦνται.

Ἡ παλαμικὴ ρήση «σχολεῖο ἴσον δάσκαλος» ἰσχύει διαχρονικά. Σήμερα αὐτὸ ποὺ εἰσπράττουμε ἀπὸ τὴν Πολιτεία καὶ τοὺς ἐκπροσώπους της εἶναι ἀπειλὲς γιὰ ἀξιολόγηση (ἀπὸ ποιούς;), φοβέρες γιὰ δικές της παραλείψεις, ἐπικρίσεις, γιατί παραμένουμε ἀπροσάρμοστοι στὶς νέες τεχνολογίες καὶ ἄλλα ἠχηρὰ καὶ ἀνθηρὰ ἀερολογήματα. Ἔχω τὴν αἴσθηση ὅτι οἱ νέοι ποὺ μπαίνουν στὴν ἐκπαίδευση μὲ ἀποκλειστικὸ κίνητρο τὴν ἐξασφάλιση τοῦ δημοσίου, θὰ ἀπωλέσουν, ἢ μᾶλλον θὰ παραχωρήσουν, πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ χαρακτηρίζουν ἕνα σχολεῖο ἐλεύθερο καὶ δημοκρατικό. «Ἂν συλλογίζεσαι μόνο πότε θὰ πλουτίσεις, ἄλλαξε ἀπόφαση», πράγμα ἀδύνατο βέβαια. Γιὰ ἄλλους παιδαγωγία εἶναι λειτούργημα καὶ γιὰ ἄλλους ἁπλῶς δουλειὰ ἢ καί… δουλεία. Ἴσως ἡ λέξη δάσκαλος νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο ρῆμα δάω, ποὺ σημαίνει φωτίζω (ἐξ οὗ καὶ δάδα-δαδί), τὸ ὁποῖο μὲ ἐνεστωτικὸ ἀναδιπλασιασμὸ γίνεται δαδάσκω, διδάσκω= διδάσκαλος=δάσκαλος. Τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας οἱ Δάσκαλοι τοῦ Γένους ὀνομάζονταν φωτιστές. Ἡ ἀμάθεια ἰσοδυναμοῦσε μὲ τὸ σκοτάδι. Σήμερα, τὴν περίοδο τῆς… τιποτοκρατίας καὶ τοῦ νεο-ραγιαδισμοῦ, χρειάζονται δάσκαλοι, φωτιστές, οἱ ὁποῖοι τιμοῦν τὸ λειτούργημά τους καὶ **ὄχι φωταδιστές**, ποὺ διαχέουν προκλητικὰ τὴν δουλεία τους καὶ προβάλλουν τὰ νεφελώδη ἰδεολογήματά τους. Ἂς ἀπομνημονεύσουν οἱ ὑποψήφιοι δάσκαλοι καὶ τὸ ἀριστούργημα τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὸν δάσκαλο, ποὺ ἂν τὸ ὑπουργεῖο ἦταν ὄντως ἐθνικῆς Παιδείας, θὰ ἐπέβαλλε νὰ εἶναι ἀναρτημένο σὲ κάθε αἴθουσα διδασκαλίας. Τὸ παραθέτω:

«Σμίλεψε πάλι, δάσκαλε, ψυχές!
Κι ὅ,τι σ' ἀπόμεινε ἀκόμη στὴ ζωή σου,
Μὴν τ' ἀρνηθεῖς! Θυσίασέ το ὡς τὴ στερνὴ πνοή σου!
Χτίσ' τὸ παλάτι, δάσκαλε σοφέ!

Κι ἂν λίγη δύναμη μὲς στὸ κορμί σου μένει,
Μὴν κουρασθεῖς. Εἶν' ἡ ψυχή σου ἀτσαλωμένη.
Θέμελα βάλε τώρα πιὸ βαθιά,
Ὁ πόλεμος νὰ μὴν μπορεῖ νὰ τὰ γκρεμίσει.

Σκάψε βαθιά. Τί κι ἂν πολλοὶ σ' ἔχουνε λησμονήσει;
Θὰ θυμηθοῦνε κάποτε κι αὐτοὶ
Τὰ βάρη ποὺ κρατᾶς σὰν Ἄτλαντας στὴν πλάτη,
Ὑπομονή! Χτίζε, σοφέ, τῆς κοινωνίας τὸ παλάτι!».

Δὲν θὰ ξεχάσω ποτὲ αὐτὸ ποὺ μοῦ εἶπε σοφός, πολιὸς πιά, πνευματικὸς Γέροντας, ποὺ πρὶν γίνει ἱερέας, ὑπῆρξε δάσκαλος, μάθημα ποὺ τὸ σκέφτομαι ὁλοζωῆς. «***Ὁ Θεός, παιδί μου, μπορεῖ νὰ σὲ ἔκανε δάσκαλο, γιὰ ἕνα μόνο παιδί. Τὸ παιδὶ αὐτὸ θὰ τὸ συναντήσεις κάποια στιγμή, μὲς στὴν αἴθουσά σου. Ἴσως εἶναι ἀπὸ τὰ ζωηρά, τὰ παιδιὰ ποὺ πολλὲς φορὲς ἀντιπαθοῦμε γιὰ τὴν συμπεριφορά τους. Πρόσεξε! Αὐτὸ τὸ παιδὶ θὰ σὲ κρίνει. Ἢ θὰ τὸ "σώσεις" ἢ θὰ τὸ σπρώξεις στὴν ἀπώλεια"***. Καὶ μοῦ ἐπανέλαβε τὰ χρυσὰ λόγια τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου: «*Ἔκτεινον τὴν τῆς ἀγάπης σαγήνην, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον*», **ἄπλωσε τὰ δίχτυα τῆς ἀγάπης, γιὰ ὅλους τους μαθητές σου. Ἰδίως γιὰ ὅσους ἔχουν πρόβλημα. Μὲ τὴν ἀγάπη σου θὰ θεραπευτεῖ, ἀλλιῶς θὰ «ἐκτραπῇ».** Ἴσως ἐδῶ χωλαίνουμε οἱ περισσότεροι δάσκαλοι, στὴν «σαγήνην τῆς ἀγάπης»…

(Πηγή: christianvivliografia.wordpress.com*)*